

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

Факультет *фізичного виховання*

Кафедра педагогіки і психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри педагогіки і психології

Андрюшина Л.Л.

“ ” 2018 року

Р о б о ч а п р о г р а м а н а в ч а л ь н о ї д и с ц и п л і н и

ПСИХОЛГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

ступінь вищої освіти	<u>«Магістр»</u> (шифр і назва галузі)
галузь знань	<u>22 Охорона здоров'я</u> (шифр і назва галузі)
Спеціальність	<u>227 Фізична терапія, ерготерапія</u> (шифр і назва спеціальності)
факультет, відділення	<u>Фізичної реабілітації</u> (назва факультету, відділення)
Вид дисципліни	<u>Обов'язкова</u>

2018/2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни – **«Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації»** для здобувачів ступеню вищої освіти Магістр, галузі знань - 22 –«Охорона здоров'я», спеціальності 227-«Фізична терапія, ерготерапія».

Розробник: Шуба Вікторія Вікторівна,
Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки і психології, факультету фізичного виховання, Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту.

Протокол № 17 від "11" червня 2018 року

Завідувач кафедри педагогіки і психології _____ Л.Л. Андрюшина

11 червня 2018 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u> (шифр і назва)	Нормативна
Модулів – 4	Спеціальність: <u>227 Фізична терапія, ерготерапія</u>	Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів – 4		Семестр
Індивідуальне науково-дослідне завдання		3-й
Загальна кількість годин – 120		Лекції 22 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи студента – 70	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр»	Практичні, семінарські 22 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота 76 год.
		Індивідуальні завдання:
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:3,5.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Вивчення курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації» студентами Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту передбачає озброєння студентів науково-педагогічними знаннями та вміннями, які вони можуть застосовувати у практичних умовах. Засвоїти знання з психологічних особливостей роботи з людьми, які мають особливості у стані здоров'я; ознайомитися з особливостями у психологічній і психофізичній сферах людей з особливостями у стані здоров'я; ознайомитися з методиками діагностики та особливостями роботи з ними для людей з особливостями у стані здоров'я; ознайомитися з методами психологічної роботи з людьми з відхиленнями у здоров'ї різного віку і різних нозологічних груп.

Інтенсивні зміни у соціокультурному і економічному житті суспільства, що відбуваються в останні десятиріччя, вимагають якісного перетворення і змісту праці: розширення поля професійної діяльності; поглиблення мобільності людини у різних професійних сферах; поява потреби в оволодінні новими професіями, що з'явилися на ринку праці.

Внаслідок цих змін економічному і соціальному житті України постають нові, більш складні, завдання перед системою професійної освіти. Саме тому актуалізується необхідність психолого-педагогічної освіти фахівця.

Психолого-педагогічна освіта необхідна людині, по-перше, для того щоб вивчити, розуміти і розвивати власну особистість; по-друге, створювати сприятливі умови для виховання підростаючого покоління; по-третє, щоб бути більш компетентним у професійній діяльності.

Програма складена відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», Освітньо-кваліфікаційної характеристики та Освітньо-професійної програми підготовки магістра у галузі фізичної реабілітації та діючих навчальних планів. Вивчення дисципліни «Психолого-педагогічні особливості роботи з соціальної інтеграції осіб з відхиленням здоров'я» поділяється на тісно пов'язані між собою блоки. Зміст навчального матеріалу дозволить викладачеві використовувати різні форми і методи навчання, поєднуючи сучасні вимоги, рівень підготовленості студентів, специфіку їх професійної спрямованості. Оптимізація психологічної освіти забезпечує майбутнього магістра ґрунтовими теоретичними знаннями та практичними професійними вміннями з мінімальними витратами часу та зусиль студентів і викладачів. При вивченні дисципліни активно використовуються між предметні зв'язки з дисциплінами загальноосвітнього, гуманітарного, соціально-економічного циклу, медико-біологічного циклу, спеціально-теоретичного циклу, спеціально-педагогічного циклу.

Завдання: Навчити студентів практичним прийомам діагностики та особливостям психологічної роботи з людьми з відхиленнями у здоров'ї і різних вікових груп, а також роботі з сім'ями, які мають дитину чи дорослого з відхиленнями у здоров'ї.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: Теоретичні знання з нозологічних особливостей і психологічні особливості життєдіяльності людей, які мають деякі вади у здоров'ї. Методи діагностики психологічних особливостей, основи психологічної роботи з особами, які мають відхилення у здоров'ї.

вміти: Використовувати теоретичні знання, які студент отримує на лекціях. Використовувати методи психологічної діагностики осіб з особливими вадами у здоров'ї, вміти знаходити різницю між особами з відхиленнями у здоров'ї та здоровими у психологічній та психофізичній сфері, а також вміти використовувати елементарні методи психологічної роботи з даною соціальною групою різного віку і нозологічних груп.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні основи курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації»

Тема 1. Введення до курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації»

Методологічні аспекти курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації». Структура курсу та її обґрунтування. Розбір самостійної та індивідуальної роботи студента протягом даного курсу.

Тема 2. Поняття «здоров'я» і «відхилення здоров'я».

Поняття «здоров'я» у сучасному суспільстві. Поняття норми та відхилення від норми у соціальній педагогіці. Теорії відхилення.

Тема 3. Вікові особливості розвитку людини.

Загальні закономірності психічного розвитку. Умови та рушійні сили психічного розвитку. Вікова періодизація розвитку людини. Вікові особливості й психологія дітей 1-3 років. Характеристика дошкільного віку. Загальна характеристика молодшого шкільного віку. Загальна характеристика підліткового віку. Особливості психічного розвитку особистості дорослої людини.

Тема 4. Вікові кризи і особливості соціалізації на різних етапах філогенезу.

Періодизація і закономірності розвитку дитини. Вікові кризи: сутність, структура й закономірність.

Змістовий модуль 2. Психологічні особливості хворої людини

Тема 5. Внутрішня картина хвороби.

Типи реакції на хворобу. Тип становлення до хвороби. Амбівалентність відносини хворого до хвороби. Переживання хвороби в часі. Вікові особливості внутрішньої картини хвороби.

Тема 6. Внутрішня картина здоров'я.

Соматичний стан і психіка людини. Поняття «здоров'я людини».

Змістовний модуль 3. Особливості психологічного портрету різних захворювань

Тема 7. Загальна характеристика психологічного портрету особистості. Психологічний портрет особистості з бронхіальною астмою, фіброміалгією, ревматоїдним артритом.

Загальна характеристика психологічного портрету. Компоненти психологічного портрету особистості. Психологічний портрет хвороби органів дихання. Психологічний портрет хвороби опорно-рухового апарату. Психологічна допомога при захворюваннях органів дихання і опорно-рухового апарату.

Тема 8. Психологічний портрет особистості захворювання шлунково-кишкового тракту.

Загальна характеристика шлунково-кишкових захворювань. Психологічний портрет язви шлунку та дванадцятипалої кишки. Психологічний портрет при порушенні харчової поведінки та травлення. Психологічний портрет при кожних захворюваннях.

Тема 9. Психологічний портрет особистості гіпертонія, інфаркт, ішемічна хвороба серця, інфаркт міокарда, гіпо- та гіпертиреоз, сахарний діабет.

Психологічний портрет при серцево-судинних захворюваннях. Психологічний портрет при ішемічній хворобі серця та інфаркті міокарду. Психологічний портрет при захворюванні щитовидної залози.

Змістовний модуль 4. Соціальна інтеграція у різних вікових категоріях

Тема 10. Психолого-педагогічні особливості роботи у різних вікових групах з людьми з обмеженими фізичними можливостями.

Загальні закономірності сімей з людьми з обмеженнями. Адаптаційні особливості дітей з особливостями у розвитку у сім'ї та за її межами. Співвідношення особистісних характеристик. Раннє втручання у розвиток. Шанси на повноцінне життя.

Тема 11. Роль родини у становленні особистості дитини з порушеннями у здоров'ї.

Сім'я, як первинна реабілітаційна середовище. Психологічний клімат у сім'ї, яка має дитину з особливостями розвитку. Стан матері, яка виховує особливу дитину. Типи внутрісімейних відносин і стилі сімейного виховання. Загальні проблеми сімей, які мають дітей з порушеннями у розвитку. Психолого-педагогічні особливості роботи з родичами і соціальним середовищем дітей, які мають відхилення у здоров'ї.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
Л		Сем	Пр	С.р.	
Змістовий модуль 1. Методологічні основи курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації»					
Тема 1. Введення до курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації».		2	2		19
Тема 2. Поняття «здоров'я» і «відхилення здоров'я».		2	2		

Тема 3. Вікові особливості розвитку людини.		2	2		
Тема 4. Вікові кризи і особливості соціалізації на різних етапах філогенезу.		2	2		
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	8	8		19
Змістовий модуль 2. Психологічні особливості хворої людини					
Тема 5. Внутрішня картина хвороби.		2	2		19
Тема 6. Внутрішня картина здоров'я.		2	2		
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	4	4		19
Змістовий модуль 3. Особливості психологічного портрету різних захворювань					
Тема 7. Загальна характеристика психологічного портрету особистості. Психологічний портрет особистості з бронхіальна астма, фіброміалгія, ревматоїдний артрит.		2	2		19
Тема 8. Психологічний портрет особистості з захворювання шлунково-кишкового тракту.		2	2		
Тема 9. Психологічний портрет особистості з гіпертонія, інфаркт, ішемічна хвороба серця, інфаркт міокарда, гіпо- та гіпертиреоз, сахарний діабет.		2	2		
<i>Разом за змістовним модулем 3</i>	30	6	6		19
Змістовий модуль 4. Соціальна інтеграція у різних вікових категоріях					
Тема 10. Психолого-педагогічні особливості роботи у різних вікових групах з людьми з обмеженими фізичними можливостями.		2	2		19
Тема 11. Роль родини у становленні особистості дитини з порушеннями у здоров'ї.		2	2		
<i>Разом за змістовним модулем 4</i>	30	4	4		19
<i>Всього</i>	120	22	22		76

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Методологічні основи курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації»		8
1.	Тема 1. Введення до курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації».	2
2.	Тема 2. Поняття «здоров'я» і «відхилення здоров'я».	2
3.	Тема 3. Вікові особливості розвитку людини.	2
4.	Тема 4. Вікові кризи і особливості соціалізації на різних етапах філогенезу.	2
Змістовий модуль 2. Психологічні особливості хворої людини		4
5.	Тема 5. Внутрішня картина здоров'я.	2
6.	Тема 6. Внутрішня картина хвороби.	2
Змістовий модуль 3. Особливості психологічного портрету різних захворювань		6
7.	Тема 7. Загальна характеристика психологічного портрету особистості. Психологічний портрет особистості з бронхіальна астма, фіброміалгія, ревматоїдний артрит.	2

9.	Тема 8. Психологічний портрет особистості з захворювання шлунково-кишкового тракту.	2
10.	Тема 9. Психологічний портрет особистості з гіпертонія, інфаркт, ішемічна хвороба серця, інфаркт міокарда, гіпо- та гіпертиреоз, сахарний діабет.	2
Змістовний модуль 4. Соціальна інтеграція у різних вікових категоріях		4
11.	Тема 10. Психолого-педагогічні особливості роботи у різних вікових групах з людьми з обмеженими фізичними можливостями.	2
12.	Тема 11. Роль родини у становленні особистості дитини з порушеннями у здоров'ї. Психолого-педагогічні особливості роботи з родичами і соціальним середовищем дітей, які мають особливі вади.	2

8. Самостійна робота

№ Теми	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1-2. Методологічні основи курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації» Психологічні особливості хворої людини		
1.	Написання реферату на тему: «Психологічні особливості роботи....(обрати захворювання чи травму, яке приводе до відхилення здоров'я).»	38
Змістовий модуль 3-4. Особливості психологічного портрету різних захворювань Соціальна інтеграція у різних вікових категоріях		
2.	Обрати художній фільм, де розповідається про психологічні особливості людей з відхиленнями у здоров'ї. Подивитися його. Написати психологічний портрет людини з відхиленнями у здоров'ї.	38
	Разом	76

10. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття. Вивчення навчально-методичної літератури, самостійна робота студента. Використання методів наочності у процесі лекційних, семінарських та практичних занять.

11. Методи контролю

1. Поточний контроль – опитування та/чи виконання практичної роботи з теми заняття та самостійна робота студента (сума балів опитування (практична робота) та самостійна робота). Підсумкова кількість балів за змістовий модуль визначається, як середнє арифметичне значення балів за результатами поточного контролю з усіх тем.

2. Підсумковий контроль - складання заліку з дисципліни.

Підсумкова оцінка заліку включає в себе середньо арифметичне значення балів змістових модулів.

Орієнтований перелік питань, які визначаються як питання поточного та семестрового контролю.

1. Методологічні аспекти курсу «Психолого-педагогічні основи фізичної реабілітації».
2. Структура курсу та її обґрунтування.
3. Розбір самостійної та індивідуальної роботи студента протягом даного курсу.
4. Поняття «здоров'я» у сучасному суспільстві.
5. Поняття норми та відхилення від норми у соціальній педагогіці.
6. Теорії відхилення.
7. Загальні закономірності психічного розвитку.
8. Умови та рушійні сили психічного розвитку.
9. Вікова періодизація розвитку людини.
10. Вікові особливості й психологія дітей 1-3 років.
11. Характеристика дошкільного віку.
12. Загальна характеристика молодшого шкільного віку.
13. Загальна характеристика підліткового віку.
14. Особливості психічного розвитку особистості дорослої людини.
15. Періодизація і закономірності розвитку дитини.
16. Вікові кризи: сутність, структура й закономірність.
17. Типи реакції на хворобу.
18. Тип становлення до хвороби.
19. Амбівалентність відносини хворого до хвороби.
20. Переживання хвороби в часі.
21. Вікові особливості внутрішньої картини хвороби.
22. Соматичний стан і психіка людини.
23. Поняття «здоров'я людини».
24. Загальна характеристика психологічного портрету.
25. Компоненти психологічного портрету особистості.
26. Психологічний портрет при хворобі органів дихання.
27. Психологічний портрет хвороби опорно-рухового апарату.
28. Психологічна допомога при захворюваннях органів дихання і опорно-рухового апарату.
29. Загальна характеристика шлунково-кишкових захворювань.
30. Психологічний портрет при язві шлунку та дванадцятипалої кишки.
31. Психологічний портрет при порушенні харчової поведінки та травленні.
32. Психологічний портрет при кожних захворюваннях.
33. Психологічний портрет серцево-судинних захворюваннях.
34. Психологічний портрет при ішемічній хворобі серця та інфаркт міокарду.
35. Психологічний портрет при захворюванні щитовидної залози.
36. Загальні закономірності сімей з людьми з обмеженнями.
37. Адаптаційні особливості дітей з особливостями у розвитку у сім'ї та за її межами.
38. Співвідношення особистісних характеристик.
39. Раннє втручання у розвиток.
40. Шанси на повноцінне життя.
41. Сім'я, як первинна реабілітаційна середовище.
42. Психологічний клімат у сім'ї, яка має дитину з особливостями розвитку.
43. Стан матері, яка виховує особливу дитину.

44. Типи внутрісімейних відносин і стилі сімейного виховання.
 45. Загальні проблеми сімей, які мають дітей з порушеннями у розвитку.
 46. Психолого-педагогічні особливості роботи з родичами і соціальним середовищем дітей, які мають відхилення у здоров'ї.

12. Розподіл балів, які отримують студенти
(Залік)

	№ теми	Опитування, Практична роб	Самостійна робота
Змістовий модуль 1	T1	30 – 50	30 – 50
	T2	30 – 50	
	T3	30 – 50	
	T4	30 – 50	
Сума за змістовим модулем 1	60 – 100		
Змістовий модуль 2	T5	30 – 50	30 – 50
	T6	30 – 50	
Сума за змістовим модулем 2	60 – 100		
Змістовий модуль3	T7	30 – 50	30 – 50
	T8	30 – 50	
	T9	30 – 50	
Сума за змістовим модулем 3	60 – 100		
Змістовий модуль3	T10	30 – 50	30 – 50
	T11	30 – 50	
Сума за змістовим модулем 3	60 – 100		
Середнє арифметичне за змістовими модулями	60 – 100		

Критерії оцінки опитування за пройденою темою
(залік)

Кількість балів	Критерії оцінювання
47-50	Студент бездоганно відповів на питання, навів багато прикладів, проявив глибокі системні знання програмного матеріалу, основної і допоміжної літератури з предмету вивчення.
45-48	Студент правильно відповів на питання, але навів не достатньо прикладів, проявив хороші знання програмного матеріалу, основної і допоміжної літератури з предмету вивчення.
41-44	Студент на достатньому рівні відповів на питання, навів достатньо прикладів, проявив знання програмного матеріалу та основної літератури з предмету вивчення.
37-40	Студент не досить повно відповів на питання, не зовсім послідовно і логічно, припустився помилок, але навів приклади, виявив достатні знання програмного матеріалу та основної літератури з предмету вивчення.
33-36	Студент не послідовно і не логічно відповів на питання та не навів достатньо прикладів, але проявив знання програмного матеріалу та основної літератури з предмету вивчення.

30-32	Студент не послідовно, не логічно, із суттєвими помилками відповів на питання, не навів прикладів, але проявив знання програмного матеріалу з предмету вивчення.
1 – 29	Відповідь студента не розкриває суті питань.
0	Студент не зробив спроби відповісти на питання.

**Критерії оцінки виконання самостійної роботи
(залік)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
47-50	Студент бездоганно виконав самостійну роботу в повному обсязі та своєчасно, обґрунтовано та чітко виклав відповідь, під час виконання використав сучасну літературу, застосовує теоретичні знання при виконанні практичних завдань, наводить приклади, правильно оформив роботу.
45-48	Студент правильно виконав самостійну роботу в повному обсязі але несвоечасно, обґрунтовано та чітко виклав відповідь, під час виконання використав сучасну літературу, вміє застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань, наводить приклади, не зовсім правильно оформив роботу.
41-44	Студент виконав самостійну роботу не в повному обсязі або несвоечасно, під час її виконання використав сучасну літературу, не користується набутими знаннями при виконанні практичних завдань, вміє наводити окремі приклади, оформлення роботи відповідає встановленим вимогам.
37-40	Студент виконав самостійну роботу не в повному обсязі або несвоечасно, під час її виконання не використовував сучасну літературу, частково використовує теоретичний матеріал при виконанні практичного завдання, вміє наводити окремі приклади, правильно оформив роботу.
33-36	Студент виконав самостійну роботу не в повному обсязі або несвоечасно, під час її виконання не використовував сучасну літературу, не вміє застосовувати знання при виконанні завдань практичного характеру, намагається наводити приклади, правильно оформив роботу.
30-32	Студент виконав самостійну роботу не в повному обсязі та несвоечасно, під час її виконання не використовував сучасну літературу, не розуміє ролі теоретичного матеріалу при виконанні завдань практичного характеру, приклади не наводить, оформлення роботи не відповідає встановленим вимогам.
1 – 29	Виконання самостійної роботи не розкриває суті завдання.
0	Студент не виконав самостійну роботу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій
2. Тексти семінарських занять.
3. Рекомендована література.
4. Мультимедійний матеріал.
5. Відеофільми за темою курсу на вибір.

14. Рекомендована література

14.1 Базова

1. Шуба В.В. Психолого-педагогічні аспекти роботи з людьми з обмеженими фізичними можливостями: Монографія. – Д: «Інноваці», 2016 – 226 с.
2. Шуба В.В. Возрастная психология. Методические рекомендации для студентов-магистров дневной формы обучения по курсу «Возрастная психология» (практические и семинарские занятия) для ВУЗов спортивной направленности / В.В. Шуба. – Днепропетровск, 2014. – 89 с.
3. Апанасенко Г.А. Охорона здоров'я здорових : деякі проблеми теорії і практики / Г.А. Апанасенко // Валеологія : Діагностика, засоби і практика забезпечення здоров'я. – СПб. : Питер, 2003. – С. 49-60.
4. Бріскін Ю.А. Адаптивний спорт. Спеціальні олімпіади : Навч. посібник / Ю.А. Бріскін – Львів : «Ахіл», 2003. – 128 с.
5. Бріскін Ю.А. Параолімпійський спорт : навчальний посібник за заг. ред. канд. психол. наук, доцента Ю.А. Бріскіна / [Ю.А. Бріскін, А.В. Передерій, В.В. Строкатов]. – Львів : «Арал», 2001. – 141 с.
6. Бріскін Ю.А. Параолімпійський спорт. Курс лекцій / [Ю.А. Бріскін, А.В. Передерій, В.В. Строкатов]. – Львів, ЛДІФК, 1999. – 86 с.
7. Бріскін Ю.А. Спорт інвалідів / Ю.А. Бріскін. – К. : «Олімпійська література», 2006. – 263 с.
8. Григоренко В.Г. Организация спортивно-массовой работы с лицами, имеющими нарушения функций спинного мозга : Метод. рекомендации / В.Г. Григоренко, А.П. Глоба. – М. : Советский спорт, 1991. – 78 с.
9. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 13 жовтня 1994 року № 200/94-ВР, від 14 жовтня 1994 року № 204/94-ВР, від 12 листопада 1996 року № 481/96-ВР).
10. Класифікаційна система спорту інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату// Українська федерація спорту інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату, 1997. – 43 с.
11. Козьявкин В.И. Детский церебральный паралич. Медико-психологические проблемы / В.И. Козьявкин, Л.Ф. Шестопалова, В.С. Подкорытов – Львів : Українські технології, 1999. – 143 с.

12. Корольчук М.С. Психодіагностика : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.С. Корольчук, В.І. Осьодло; за заг. ред. М.С. Корольчука. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с.
13. Реан А.А. Психология и психодиагностика личности. Теория, методы исследования, практикум / А.А. Реан. – СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2006. – 255 с.
14. Устав ВОЗ // Основные документы ВОЗ. – Женева, 1986. – С. 5-36. – (36-изд.).
15. Чудная Р.В. Адаптивное физическое воспитание / Р.В. Чудная. – К. : Наукова думка, 2000. – 358 с.
16. Шамова Т.И. Управление образовательным процессом в адаптивной школе / Т.И. Шамова, Т.И. Давыденко. – М., 2001. – 384 с.
17. Шипицина Л.М. Детский церебральный паралич / Л.М. Шипицина, И.И. Мамайчук. – СПб. : Дидактика плюс, 2001. – 284 с.

14.2 Допоміжна

1. Шуба В.В. Педагогічні умови організації самовиховання спортсменів з ураженням опорно-рухового апарату / В.В. Шуба // Педагогіка здоров'я: збірник наукових праць – Харків. – 2014. – С. 734-739.
2. Вдовиченко Ю.А. Особенности реабилитации и построения тренировочного процесса пловцов-инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата / [Ю.А. Вдовиченко, Е.Г. Акоюн, В.П. Лашко] // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 42-43.
3. Верич Г. Особенности гемодинамики у инвалидов-спортсменов с поражением опорно-двигательного аппарата / [Г. Верич, О. Луковская, Ю. Вдовиченко, О. Коваленко] // Наука в олимпийском спорте : Специальный выпуск – Киев, № 2, 2002. – С. 53-56.
4. Жиленкова В.П. Становление и развитие физической культуры и спорта инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата / В.П. Жиленкова // Теория и практика физической культуры. – 1998. – № 1. – С. 19-24.
5. Зуев Г.И. Социально-психологические аспекты использования адаптивных видов спорта в системе реабилитации больных ППСМ / Г.И. Зуев // Проблема лечебно-восстановительных мероприятий при ППСМ : сборник научных трудов. – Омск, 1991. – С. 34-42.
6. Организация спортивно-массовой работы с лицами, имеющими нарушения функций спинного мозга. Методические указания / [Под ред. В.Г. Григоренко, А.П. Глоба]. – М., «Советский спорт», 1991. – 89 с.
7. Основи фізичної реабілітації : Навчальний посібник / За заг. ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. – Тернопіль : ТНПУ, 2010. – 234 с.
8. Официальные правила по баскетболу на колясках. Перевод и издание : Украинской федерации спорта инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата. – Днепропетровск, 2003. – 84 с.
9. Официальные правила по волейболу сидя. Украинская федерация спорта инвалидов с поражением опорно-двигательного аппарата. – Днепропетровск, 2004. – 40 с.
10. Строкатов В.В. Задачі занять спортом з інвалідами, що мають пошкодження опорно-рухового апарату / В.В. Строкатов, Ю.А. Бріскін // «Актуальні проблеми розвитку фізичної культури і спорту у ВНЗ України». Всеукраїнська науково-методична конференція. – Львів, 1998. – С. 21-22.
11. Футбол. Правила змагань для інвалідів з наслідками дитячого церебрального паралічу. – Дніпропетровськ, 1997. – 7 с.

12. Частные методики адаптивной физической культуры : Учебное пособие / [Под ред. Л.В. Шапковой]. – М. : Советский спорт, 2004. – 464 с.

15. Інформаційні ресурси

<http://pidruchniki.ws/>

<http://ukrbukva.net/print:page,1,23237-Psihologicheskie-osobennosti-lichnostnogo-razvitiya-deteiy-s-narushennym-sluhom.html>